

DEN VESTNORSKE SKÆRPIBER

(*ANTHUS PETROSUS SCHIØLERI SUBSP. NOV.*).

AF

A. CHRISTIANI.

Af de nordeuropæiske Skærpibere har man betragtet den britiske Form *Anthus petrosus petrosus* (Mont.) = *Anthus obscurus* (Lath.) som Hovedformen, og som raceforskellige erkendt den paa de danske Kattegatsøer ynglende *Anthus petrosus littoralis* (Brehm) og den paa Færøerne levende *Anthus petrosus kleinschmidti* (Hartert).

Det viser sig nu, at den vestnorske Skærpiber er forskellig fra de ovennævnte Former.

Medens *A. p. petrosus* i Vinterdragten har en kraftigt farvet gulbrun Underside, er denne hos *A. p. littoralis* lysere, og dens gule Farve er uden synderlig Iblanding af brunt. Undersiden hos den britiske Form er ligeledes stærkere plettet end hos Kattegatsformen og forekommer derfor mørkere.

Yngledragten hos *A. p. petrosus* er kun forskellig fra Efteraarsdragten derved, at den er blevet slidt og falmet, hvorved Undersidens Pletter kommer til at staa mørkere paa lysere Bund; en lignende Forandring sker hos *A. p. littoralis*, som desuden faar en smuk, klar, vinrød Farve paa Bryst og Hals. Intensiteten af den røde Farve varierer dog hos de enkelte Individier, og formodentlig spiller Alderen her en Rolle. Skærpibere med vinfarvet Bryst er aldrig truffet ynglende i Storbritannien.

Den vestnorske Skærpiber er intermediær mellem den britiske Form og Kattegatsformen. Undersiden har om Efteraaret og Vinteren en gulbrun Tone, lysere end hos den britiske Form; i Yngletiden bliver Undersidens Grundfarve sølvhvid, og Halsen faar ofte mer eller mindre stærke Spor af rødbrun Farve, dog langt fra saa udpræget som hos *A. p. littoralis*; hos en større Del af de vestnorske Skærpibere mangler de rødbrune Spor helt. Halsens, Brystets og Sidernes Pletning er hos den vestnorske Form stærkere end hos Kattegatsformen, men gennemgaaende noget svagere end hos den britiske. Den graa Farve af Kile-

pletten paa de yderste Styrefjer er ens hos de fire nordeuropæiske Former. Sammenlignes en Række Skærpibere fra Vestnorge, de britiske Øer og Færøerne, ses tydeligt, at de britiske er brunere paa Oversiden, medens de færøiske og vestnorske er mere grønlige; de færøiske er dog tydeligt mørkere end de vestnorske.

De vestnorske Skærpibere er noget mindre end de britiske og færøiske og er af Størrelse omtrent som Kattegatsformen. (Se vedføjede Gennemsnitsmaal.)

♂♂	Antal Eksp.	Vingel.	Klo af Bagtaa.	Næb.	Tarsus.
Vestnorge.....	9	87.5	10.6	14.6	23.4
Vestsverige.....	7	87.8	11.0		
♀♀					
Vestnorge.....	10	82.8	10.4	13.9	22.8
Vestsverige.....	5	81.5	10.4		

Idet den vestnorske Skærpiber saaledes er forskellig fra saavel *A. p. petrosus* som fra *A. p. littoralis* og ikke dækkes af noget af disse Navne, finder jeg det rigtigt at give denne geografiske Race et eget Navn; jeg har kaldet den *Anthus petrosus schiøleri* til Ære for Hr. E. Lehn-Schiøler, som igjennem mange Aar har været min Vejleder i Studiet af Fuglene. Racens typiske Lokalitet er Skærgaarden mellem Bergen og Trondhjem (Florø).

Forskellen mellem de fire nævnte nordeuropæiske Former af *A. petrosus* er ikke stor, og man kan ikke i ethvert Tilfælde erkende en forelagt Fugl som tilhørende den ene eller den anden Race. Bortset fra Forskellen i Størrelse er Intensiteten af Undersidens Pletning samt Halsens og Brystets mer eller mindre udprægede Vinfarve de mest udprægede Karakterer, og man maa forstaa, at denne Vinfarve er en saa ny Erhvervelse, at end ikke alle Eksemplarer af *A. p. littoralis* har tilegnet sig den helt ud; adskillige andre Arter af Slægten *Anthus* har allerede erhvervet sig eller tenderer mod Erhvervelsen af samme Karakter; dette gælder især Fastlandsformer (Ferskvandsformer) som f. Eks. *Anthus roseatus*, Blyth. Men selv hos *Anthus pratensis* træffer man enkelte fremskredne Eksemplarer, som i Foraarstiden har en ganske stærkt farvet, brun Strube. Rundt om i Litteraturen træffer man Beretninger om saadanne Engpibere, der ofte har givet Anledning til Forveksling med *Anthus cervinus*. R. Bowdler Sharpe

anfører, vistnok med Rette, at denne brune Farve hos Engpibere snart tabes.

Parallelt med Skærpibernes Tendens mod et stærktfarvet, uplettet Bryst løber Tendensen mod en ensfarvet skiferblaa Overside af Hoved og Hals; blandt norske Skærpibere træffes enkelte Eksemplarer, der er naaet ganske vidt i den Retning. Piberne tilhører jo Vipstjertenes Familie, og det maa i denne Forbindelse bemærkes, at Arterne af Underslægten *Budytes* som voksne har hele Undersiden stærkt farvet og uplettet, medens Hovedets og Halsens Overside er skiferblaa eller endog sort.

Hvor jeg i det foran anførte har omtalt Kattegatsformen *A. p. littoralis*, har jeg nærmest ment Skærpibere fra den vestsvenske Skærgaard. Professor, Dr. L. A. Jägerskiöld har vist mig den Velvilje, hvorfor jeg herved bringer min Tak, at lade mig undersøge Göteborgs Museums Materiale af svenske Skærpibere, hvilket helt stammer fra Sveriges Vestkyst; de anførte Maal hidrører fra dette Materiale. Det er vistnok saa, at den typiske Lokalitet for Brehms *A. p. littoralis* er de danske Kattegatsøer, men Afstanden fra disse til den vestsvenske Skærgaard er saa kort, og Forholdene, hvorunder Piberne lever disse Steder, er saa ensartede, at man tør gaa ud fra, at de Skærpibere, der yngler paa de danske Kattegatsøer og i den svenske Skærgaard, er ens. Iøvrigt er de i Danmark ynglende Skærpibere saa faatallige, at det ikke vil være forsvarligt at skaffe sig et større Antal Eksemplarer af dem.

En Del af de Skærpibere, som man træffer i Danmark om Efteraaret, Vinteren og paa Foraarsstrækket, er meget større end Göteborgs Museums Eksemplarer, og naar disse Pibere om Vaaren passerer Danmark, er de udpræget stærkere vinfarvede paa Brystet end *A. p. littoralis*. Formodentligt er disse Fugle øst-svenske, respektive finske Ynglefugle, hvis Træk gaar over Syd-sverige, Amager, Sydsjælland, Fyen, Syd- og Sønderjylland, Helgoland til Sydengland og tilbage. Muligvis er det disse Skærpibere, som Nilsson har kaldet *Anthus rupestris*.

Af *Anthus petrosus schiøleri* forbliver en Del i Norge om Vinteren, men de fleste trækker utvivlsomt over Nordsøen til Skotland; Danmark besøger de neppe nogensinde.

SCHIÖLERS SKÆRPIBER forekommer almindeligt i Skærgaarden mellem Florø og Aalesund; skjønt den ikke er selskabelig, kan man dog paa enkelte Holme træffe adskillige, under-

tiden mange Par. Reden bygges skjult, ofte under en stor Sten eller dækket under høj Bevoksning af Lyng eller Revling. I min Samling har jeg to Reder, der er store og vel byggede, omend noget løse. Materialet er næsten udelukkende fine Græsstraa med kun en lille Smule Mos. Hver af disse Reder, der blev fundet henholdsvis 29. Maj 1916 og 5. Juni 1919, stod under Lyng og indeholdt 5 Æg, hvoraf et Æg i sidstnævnte Kuld var et Dværgæg.

Varselsskriet er et fint dist-dist. Sangen høres kun sjældent; den minder meget om Engpiberens, men er svagere; under Sangen stiger Fuglen 10 til 20 meter i Luften syngende sit pia-pia-pia, der i Styrke kulminerer, naar Fuglen har naaet det højeste Punkt under Flugten, for derefter jævnt at blive svagere, medens Piberen daler.

Jeg bringer herved Hr. E. Lehn-Schiøler min Tak for velvillig Bistand med dette lille Arbejde og takker ligeledes d'Herrer B. Wilmann, Joh. Stephansen og Sv. Stephansen for den Hjælp, de har ydet mig ved Tilvejebringelse af Materiale af Schiølers Skærpibere.